Пётем тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

1938 АВГУСТ 1 ТУНТИКУН 175 (4988) №

Чăваш Коммунĕ

21-мĕш çул ухăт

ПСК(б)П Чăваш Обкомĕпе Тĕпĕстăкомăн хаçачĕ

Пĕр №-рĕ 10 пус

РЕДАКЦИПЕ КАНТУР АДРЕСĔ: Город Чебоксары, ул. Володарского, 5, дом Печати

ТЕЛЕФОНСЕМ: - Редакцăри 6-47
Ред. заместителĕ 6-58
Редакци секретарĕ 4-40
Дежурнăйăн 6-23

Чăваш АССР Верховнăй Совечĕн пĕрремĕш çĕççийĕ

Чăваш АССР Правительстви

Чăваш АССР Верховнăй Совечĕн Çĕççийĕ июлĕн 31-мĕшĕнче хăйĕн ĕçне пĕтерчĕ. Июлĕн 29-мĕшĕнче Çĕççи Чăваш АССР Верховнăй Советĕн президиумне, Верховнăй Совет президиумĕн председателĕне, председательĕн заместительĕсене суйларĕ. Верховнăй Совет хăйĕн президиумĕн председателĕне Чăваш халăхĕн шанчăклă хĕрне Ленин—Сталин партийĕ вĕрентсе çитĕнтерĕ, халăх ĕçĕшĕн, коммунизм парти ĕçĕшĕн вăйхала турса кĕрешме пултаракан З. А. Андрейĕва йыхăтса суйларĕ. Верховнăй Совет президиум председательĕн заместительĕсем, президиум членĕсем Совет халăхĕн шанчăклă çыннисем, социализмăлă çĕршывăн патриочĕсем, партири тата партипе тăван большевиксем. Депутатсем, халăх представительĕсем, çак асăлă учреждение партипе совет ĕçĕнче халăх интересĕшĕн кĕрешме пултаракан, государствăн пысăк ĕçсене тума пултаракан йыхăтнисене суйларĕç.

Июлĕн 31-мĕшĕнче ЧАССР Верховнăй Совечĕ ЧАССР Правительстви составне çирĕплетрĕ, Халăх Комиссарĕсен Советне туса хучĕ. Республикăн Халăх Комиссарĕсен Советĕн председательне партипе государствăна ĕçĕнче пысăк ĕлĕк ĕçлекен Алексейĕвич Волкăв йыхăтма çирĕплетрĕ.

Халăх Комиссарĕсен составне республикăн чăн-чăн хуçи—Верховнăй Совет çирĕплетичченех малтан, депутатсем Халăх Комиссарĕсен Советĕн, уйрăм комиссариатсен ĕçĕсене хăть критиклерĕç. Халăх Комиссарĕсен Совечĕ, унăн председательĕ пирĕн Л. С. Спасăв республикăн хуçалăхне культурăпа строительстве пысăк пулăм пултарайман, тесе татăклă каларĕ Çĕççи Халăх Комиссарĕсен Совечĕ, унăн руководительĕсем пулнă Спасăв, Матвейĕв йыхăтасем Халăха тата сыхăвăн, вĕсем хуçалăха культурăпа строительстве, çĕçьминсен пурнăçне лайăхлатас тĕллĕве, советпа хуçалăх аппаратĕсене тăвăнала отмеченăн тăсатас, çĕнĕ кадресене хатĕрлес, вĕсене йĕртсе пырас ĕçе халăх тăвăнăмĕсĕн сăтăрăлăнăçлă йыхăтнисене пĕтерес тĕллевпе парти хуçăнă пек ĕçлемен. Халăх Комиссарĕсен Совечĕ йăпăх ĕçленине пула, пирĕн республикăн чылай ĕçсем тăрăх кайа йулса пырат.

Депутатсем Финанс Халăх Комиссарĕнчен ĕçне хытă критиклерĕç. И. Захарйн йыхăтнă хăй çине хывнă ĕçе пурнăçа кĕртсе пыман. Вăл тăшмансем финанс ĕçĕнче тунă сăтăрăлăнăçсем пĕтерме, финанс организацине тăшманлăхчен, бюрократизмпа кайнă отмеченăнах тасама пултарайман. Финанс Халăх Комиссарĕнчĕ начар ĕçленĕ пирки финанс планне тултарайман, халăх-савăтсен, шкулсен, пурăнмăли çуртăрăсен строительствине уçăлнăç парас ĕçе архатса йăнă, рационсемне служăлăнисене ĕçсăхă тăвăра пэрас йĕркене пăснă.

Партине правительствăлă халăха вĕрентес, культурăпа ӳстерес ĕçсем çине пысăк тимлĕх хурçăç. Анчах Чăваш АССР Çутĕç Халăх Комиссарĕнчĕ, унăн руководительĕ пулнă Спасăв йыхăтнă халăхăн вĕрентес ĕçне йыхăтма правительствăлă Верховнăй Совет депутачĕсем йăр ӳçсăн кăтартăсем пачĕç. Çутĕç Халăх Комиссарĕнчĕ хăйĕн кадресене те, преждевременне те, вĕсем мĕнле ĕçленине те пĕлмест. Культ-пырăне конкретлă йĕртсе пырас, ĕçĕне пулăшас пырăне, циркуляpсем йăрса ларăççĕ. Çутĕç Халăх Комиссарĕнчĕ коммунисла просвещении штабĕ пулса тăрăйман. Аттестацин тăвас, учебниксем кăларас, учителĕсен квалификацине ӳстерес ĕçсене, шкул строительствине ханăхтарса йăнă. Депутатсем Çутĕç Халăх Комиссариачĕн ĕçне лайăхлатма хушрĕç, Верховнăй Совет унăн руководстване çĕнертрĕ.

Депутатсем Сывлăха сыхлах Халăх Комиссариачĕн ĕçĕнчи çитменлĕхсене, Чернов йыхăтнă ĕçне хытă критиклерĕç. Совет çĕршывĕнче ĕçсăннисен сывлăхĕшĕн тăрăшасси хисеплĕ ĕç пулса тăрат. Совет правительстви пуянлăçăсем, ачасем йăслисем, ача суратмăли çуртсем тума, тĕрлĕ чирсене пĕтерме укçа-тенкĕ нумай парат. Анчах Сывлăха сыхлах Халăх Комиссариачĕн айăпне çак укçа-тенкĕ час-часах кирлĕ çĕре каймасĕ. Пулăнщисенĕн врачсем, фельдшерсем, сестрасем çитмĕççĕ. Çав комиссариат кадресем хатĕрлес ĕç çине çиплелен пăхат. Халăх комиссарĕ Чернов сывлăха сыхлас ĕçе йĕртсе пыма пултарайман, вăл çăмах панисĕр ĕçпе, конкретлă ĕç туман, унăн ĕçĕнче кăшкăрас, администрацилес мелĕсет тĕп вырăнта пулнă.

Çĕççире Апат-çимĕç, Суту-илу, Йĕтĕнчи, Вырăнти промышленнăç халăх комиссариачĕсем ĕçсĕнне те болшевикла ĕçлемерĕç. Апатçимĕç промышленнăç Халăх Комиссариачĕн предприятисем 1937 çулти плана тултарман, вĕсенче часах аварисем, простойсем пулăçç, стахановла йухăма йĕртсе пынă çук.

Начар ĕçлекен комиссариатсене критиклени ытти комиссариатсемне учреждениесемшĕн те питтĕ пысăк вырăнта тарат. Халăх суйлама депутатсем пирĕн çынсем социалисла государствăн саккунĕсене пурнăçа мĕнле кĕртсе пынине, халăх шанса пана ĕçсене мĕнле туса пынине хытă тĕрĕслесе тăрăççĕ. ЧАССР Верховнăй Совечăн депутатĕсен критикинчен советпа хуçалăх руководителĕсен хăйсене валăра вырăнтă тумала. Хăйсен пĕтĕм ĕçне, йĕртсе пырас ĕçе халăпна сыланту тытассине лайăхлатмала, сăтăрăлăнăçлă йыхăтнисене хăвăрт пĕтерме, самăрăк, пултаракан, политикă тĕлĕнченчен шанчăклă çынсене ĕçе лартмала, вĕсене вĕренĕсе пымала.

Правительствă ĕçсесем пысăк та ответлă. Унăн, правительствăн, халăх тăшманĕсене хирĕç, вĕсен сăтăрăлăнăçлă йыхăтнисене пĕтерес тĕллĕве татăклăн кĕрешмелле. Унăн, правительствăн, Чăваш республикăн халăх хуçалăхне, культурине малалла çĕклесе пырассишĕн, ĕççыпписен пурнăçне малашне те лайăхлатассишĕн, республикă чылай ĕçсем тăрăх кайа йулассине пĕтерсе, Ана РСФСР-не тата ССР Союзĕнче мала кăларассишĕн пĕтĕм вăй-халăпа хурса ĕçлемелле.

Большевиксен парти, пирĕн çулпуç Сталин йулташ йĕртсе пынине чăваш халăхĕ пысăк утăмсемпе малалла пырат. Республикăн чечеклентĕр, тата пысăк утăмсемпе малалла кайтăр, чăваш халăхĕн пурнăçĕ-пуянлăхлине, культурăлине питĕр тесен, республикă правительстви, канăш комиссарĕсен, советпа хуçалăх организацин, вĕсен руководительĕсен большевиксен партийĕ тата Сталин йулташ вĕрентĕпе пек ĕçлемелле.

Пĕрремĕш Çĕççи йăчĕпе пулнă митинг

Июлĕн 31-мĕшĕнче, кăсăнне 4 сехетре, парти ĕçне чĕререн парăннă сăмсăлă ЧАССР Верховнăй Совечĕн Пĕрремĕш суйланă çиччĕн пĕлтерĕçĕ. Çĕнĕ совет строительствинче ĕçленекен рабочисен йăвăнă работни Михайлов Вуттан Шупашкар хулинче ĕçленине пĕтĕмпех митинга пухăнă пирĕн.

Митингра ЧАССР Верховнăй Советĕн Президиумĕн членĕ, Чăваш республикăн ветлăхри Мелиоративлă йулташ тухса калаçрĕ. Халăх сăмахĕпе вăл ССРС, РСФСР тата ЧАССР Верховнăй Советĕсем çĕнĕ çыннăн, кунта пысăк çăмăллă Советсен депутатĕсем йăвăнă Шупашкар хулинче çĕнĕ çынсем çирĕплетнине, Сталин йулташăн çĕнĕ Конституцине пысăк савăнăçпа хăпăрташнине палăртнă.

ЧАССР Верховнăй Советĕн Çĕççийĕ Сталин йулташăн çĕнĕ Конституцине çирĕплетнине, Чăваш АССР Верховнăй Советĕн Президиумĕн председателĕне, председательĕн заместительĕсене суйланине, Чăваш АССР Правительствине çирĕплетнине, Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен Советне туса хучĕ, Республикăн Халăх Комиссарĕсен Советĕн председательне партипе государствăна ĕçĕнче пысăк ĕлĕк ĕçлекен Алексейĕвич Волкăв йыхăтнине çирĕплетнине тĕрĕслесе тăрăççĕ.

Çĕççире Апат-çимĕç, Суту-илу, Йĕтĕнчи, Вырăнти промышленнăç халăх комиссариачĕсем ĕçĕсене те болшевикла ĕçлемерĕç. Апатçимĕç промышленнăç Халăх Комиссариачĕн предприятисем 1937 çулти плана тултарман, вĕсенче часах аварисем, простойсем пулăçç, стахановла йухăма йĕртсе пынă çук.

Начар ĕçлекен комиссариатсене критиклени ытти комиссариатсемне учреждениесемшĕн те питтĕ пысăк вырăнта тарат. Халăх суйлама депутатсем пирĕн çынсем социалисла государствăн саккунĕсене пурнăçа мĕнле кĕртсе пынине, халăх шанса пана ĕçсене мĕнле туса пынине хытă тĕрĕслесе тăрăççĕ. ЧАССР Верховнăй Совечăн депутатĕсен критикинчен советпа хуçалăх руководителĕсен хăйсене валăра вырăнтă тумала. Хăйсен пĕтĕм ĕçне, йĕртсе пырас ĕçе халăпна сыланту тытассине лайăхлатмала, сăтăрăлăнăçлă йыхăтнисене хăвăрт пĕтерме, самăрăк, пултаракан, политикă тĕлĕнченчен шанчăклă çынсене ĕçе лартмала, вĕсене вĕренĕсе пымала.

Правительствă ĕçсесем пысăк та ответлă. Унăн, правительствăн, халăх тăшманĕсене хирĕç, вĕсен сăтăрăлăнăçлă йыхăтнисене пĕтерес тĕллĕве татăклăн кĕрешмелле. Унăн, правительствăн, Чăваш республикăн халăх хуçалăхне, культурине малалла çĕклесе пырассишĕн, ĕççыпписен пурнăçне малашне те лайăхлатассишĕн, республикă чылай ĕçсем тăрăх кайа йулассине пĕтерсе, Ана РСФСР-не тата ССР Союзĕнче мала кăларассишĕн пĕтĕм вăй-халăпа хурса ĕçлемелле.

Большевиксен парти, пирĕн çулпуç Сталин йулташ йĕртсе пынине чăваш халăхĕ пысăк утăмсемпе малалла пырат. Республикăн чечеклентĕр, тата пысăк утăмсемпе малалла кайтăр, чăваш халăхĕн пурнăçĕ-пуянлăхлине, культурăлине питĕр тесен, республикă правительстви, канăш комиссарĕсен, советпа хуçалăх организацин, вĕсен руководительĕсен большевиксен партийĕ тата Сталин йулташ вĕрентĕпе пек ĕçлемелле.

Чăваш АСС Республикĕн пĕрремĕш созыври Верховнăй Совечĕн Пĕрремĕш Çĕççин 1938 çулхи июлĕн 31-мĕшĕнче пулнă ларăвĕ çинчен

Информацилĕ пĕлтерӳ

Июлĕн 31-мĕшĕнче, кантăрла 2 сехетре, ЧАСС Республикĕн пĕрремĕш созыври Верховнăй Совечĕн Пĕрремĕш Çĕççин пиллĕкĕмĕш ларăвĕ пулнă.

Ларăва ЧАССР Верховнăй Совет Председательĕ депутат Н. П. ПАВЛАВ йĕртсе пырат.

Верховнăй Совет ЧАССР Халăх Комиссарĕсен Советне туса хучăсем ыйтăва пăхса тухма тытăнат.

ССР Союзăн Верховнăй Совет депутачĕ, ССР Союзăн Верховнăй Совет Президиумĕн членĕ — А. А. ВОЛКĂВ ЧАССР Халăх Комиссарĕсен Советĕн составне пăхса тухма Верховнăй Совета тарат.

Ларăван сасăлăса Верховнăй ЧАССР Правительствине ЧАССР Халăх Комиссарĕсен Советĕн сакăн пек составне туса хурат:

ЧАССР Халăх Комиссарĕсен Советĕн Председательĕ — ВОЛКĂВ АЛЕКСЕЙ АЛЕКСЕЕВИЧ.

ЧАССР Халăх Комиссарĕсен Советĕн Председатель заместительĕ — СОМАВ АЛЕКСАНДР ВАСИЛЕВИЧ.

ЧАССР Халăх Комиссарĕсен Советĕн Председатель заместительĕ — АРТЕМЬЕВ ФИЛИПП АРТЕМЬЕВИЧ.

ЧАССР Государствăн План Комисси Председательĕ — АНДРЕЙЕВ МИХАИЛ АНДРЕЙЕВИЧ.

ЧАССР Шалти ĕçсен Халăх Комиссарĕ—КАҢАКИН ПАВЕЛ ИВАНАВИЧ.

ЧАССР Сĕрĕç Халăх Комиссарĕ—КОРОТКОВ СЕРГЕЙ КСЕНАФОНТАВИЧ.

ЧАССР Апат-çимĕç промышленнăç Халăх Комиссарĕ — КРАСИЛИНИКĂВ ЛЕОНИД ИВАНАВИЧ.

ЧАССР Суту-илу Халăх Комиссарĕ — ИВАНОВ АЛЕКСАНДР ГЕОРГИЕВИЧ.

ЧАССР Финанс Халăх Комиссарĕ — ПЕРОФЕЙЕВ АЛЕКСАНДР ПАВЛАВИЧ.

ЧАССР Йустици Халăх Комиссарĕ — ТЕРЕНТЬЕВ МИХАИЛ ФЕДАРАВИЧ.

ЧАССР Çутĕç Халăх Комиссарĕ — ХАРИТОНАВ ВАРФОЛОМЕЙ ТИХАНАВИЧ.

ЧАССР Выраннти Промышленнăç Халăх Комиссарĕ — НАЗАРАВ КОНСТАНТИН ТИМОФЕЕВИЧ.

ЧАССР Комуналла Халăх Комиссарĕ—ЙЕРЫШЕВ АНТОН ИЕВДОКИМАВИЧ.

ЧАССР Социалла Обеспечени Халăх Комиссарĕ—МАЛИНИН АЛЕКСЕЙ АФАНАСИЕВИЧ.

ЧАССР Суйĕр Управлени Начальникĕ—ВАГАНАВ ФЕДАР МАКСИМАВИЧ.

ССР Союзăн Заготовкăсен Халăх Комиссариачĕн Уполномоченнăйĕ—МИТКОВ ДМИТРИЙ ПАКАВЛЕВИЧ.

ЧАССР Искусства Управлени Начальникĕ—ИВАНОВ КОНСТАНТИН ИВАНАВИЧ.

ЧАССР Вăрман промышленнăç тата Сывлăха Сыхлах Халăх Комиссарĕсене сирĕплетес ыйтăва ЧАССР Верховнăй Совечĕн Иккĕмĕш Çĕççине хăварнă.

Çĕççи хупăнас умĕн халăхăн сăлтăçĕ Асла СТАЛИН йулташ патне тата унăн сывăх соратникĕсем патне—МОЛАТАВ КАЛИНИН, КАГАНОВИЧ, ВОРОШИЛАВ, МИКОПАН, АНДРЕЕВ, ЖДАНАВ, ЙЕЖОВ йулташсем патне саламă сыру ячĕ.

Çакăн хыççăн Çĕççи хăйĕн ĕçне пĕтерчĕ.

А. А. Волкăв йулташ Чăваш АССР Правительстви—Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен Советне туса хурасси çинчен калана сăмахран

Йулташсем, июлĕн 29-мĕшĕнче мана Верховнăй Совет Çĕççийĕ Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен Советĕн составĕ çинчен сĕнӳ тăратма хушрĕç. Çав вăхăтрах Дубăв, Шишкин, Никифăрав, Измайлăв, Толстов, Белоруссăв депутатсем уйрăм Халăх Комиссариачĕсемпе вĕсене ĕçлеççĕ. Çак халăх Комиссариачĕсем вĕсен ĕçĕсене тăнăçлă пынăшăн, вĕсене çĕнĕ çынсемпе тултарнăшăн, вĕсене çĕнĕ çынсем çирĕплетнăшăн, вĕсене çĕнĕ çынсем çирĕплетнăшăн, вĕсене çĕнĕ çынсем çирĕплет

Парти пурнăçĕ

Решенисене пурнăçа кĕртсе пымаççĕ

Чăвашлавлат сумĕнчи пуçламĕш парторганизаци парти вĕренĕвне çителеклĕ йĕртсе пыман, политикăлă агитаци ĕçне организацилемен, çтена хăçане вăхăтра кăларман.

Партиле-политикăлă ĕçе хуçалăхла ĕçсемпе сыхăнтарса пыман. Ĕç пахалăхне, ĕç тухăçăхне хăпартас тĕлĕшпе социализмлă йышăна сарса йаман.

Отчотна суйлав пухăвĕ çак ситменлĕхсене хытă критиклесе, вĕсене пĕтермели майсене кăтартса хăварчĕ. Пуху ирти 3 уйăх ситет ĕнтĕ. Отчотна суйлав пухăвĕ пуçса иртиренпе парторганизаци вилĕ пуху туса иртернĕ. Çак пухусенче суйлав пухăвĕн решенисем мĕнле пурнăçа кĕртнине пысăк çинчен пĕр ыйту та сӳтсе-явăман.

Парторганизаци коммунисене вĕрентме 2 кружок туна. Анчах ку кружоксем йĕркеле ĕçлемеççĕ. Ленинăсăм кружокĕнче 7 çын шутланса тăраççĕ. Кружока Ишиванăв парторг йĕртсе пырать. Суйлав пухăвĕ пуçса иртиренпе Ишиванăв мĕн пурĕ те пĕр заняти кăна туса иртернĕ. „Çынсем пĕр майăх командировкара, йе отпускра пулнине, занятисене вăхăтра иртерме май çук“,—тет Ишиванăв йăлтăн. Парти историне вĕренекен кружок та лайăх ĕçлесе пырать теме çук. Вăл кружока Митрофанăв йăлтăш йĕртсе пырать. Митрофанăв вилĕ çинче хушшинче 3 заняти кăна туса иртернĕ. Вĕренӳ пахалăхĕ начăр. Кружок руководителĕсем вĕренекенсене келекене ĕçлеме вĕрентмеççĕ.

РСФСР тата Чăваш АССР Верховнăй Совечĕсен суйлавĕсене иртернĕ вăхăтра чăвашлавлитрин пуçламĕш парторганизацийĕ 10-ш суйлав участникĕне политикăлă агитацине туса пырас тĕлĕшпе начăр мар ĕçлерĕ. Суйлав хыççăн ку ĕç участкăра пачах чарăнса çарнă. Хăй нумăй пулмасть ку пуçламăш парторганизацин ĕçне тĕрĕслесе тухса, кăтартусем парса хăварăтăм.

ПСК(б)П хула комитечĕн инструкторĕ Атлашĕва.

Пирĕн обязательствăсем

Елĕк райĕçтăвком сумĕнчи пуçламăш комсомол организацисенче комсомол 20 çул тултарнине кĕтсе илесси çинчен сӳтсе-явăнă йăтарласа пуху пуласа иртрĕ. Пуху-ра комсомолецсем тĕрĕпрен обязательствăсем йышăç. Сăмахран, зоотехник М. Соловйов кăçал районра ăратлă выльăхсен, шутне ӳстерĕ çĕрте пысăк пулăшу памалăх, вăл районри „ăратлă выльăхсен кĕнеки“ сине 10 лаша, 10 ĕне татах кĕртме сăмах пачĕ.

Пуху полит'вĕренӳ кружокĕ ĕçне лайăхлатса, вĕренӳ программине пурнăçласа пĕтерме пăшăхăчĕ. Комсомолра тăман йулташсене комсомол ретне илессине валлатса, ĕçре чи малта пыракан комсомолецсем тĕрĕпрен кеме пулăшса епĕр комсомол 20 çул тултарнине кĕтсе иртĕпĕр.

М. Филиппăв.

Комсомол 20 çул тултарнă уйава хатĕрленетпĕр

Пирĕн № чăсри комсомолĕçкрасноармейĕçсем Ленинăна комсомол 20 çул тултарнине лайăх кĕтсе илеççĕ. Епĕр Мускаври Сталини йăчепе тăракан автосаватри сăмрăк рабочисемпе специалисссем чĕнсе каланнĕ сӳтсе-явăрăмăр.

Хамăр сине политикăпа çар ĕçне „отличăна“ вĕренсе пыма обязательствăсем илтĕмĕр.

Епĕ чăваш краснозмейĕçсене вĕренӳре пулăшса пыратап. Парти çулăçĕ Сталин Хĕрле Çарти комсомолĕçсене питĕ пысăк выраçа партре, чи малта пыракан красноармейĕçсене политрук замесительесем, помощникĕсем тăвасçĕ. Ку шанчăка епĕр питĕ пысăк выраçа хурса, хамăртан чи çирĕп бойецсем тума тăрăшатпăр.

Комсомол 20 çул тултарна тĕлĕ пирен чăсре „отличăвăн“ кайа пăшал перекен пĕр комсомолĕç та пулмасть.

И. Потапăв.

ХИРТИ АМĂРТУ

СĔНТĔРВАРРИ. Районра тырă выраçа массăлăн тытăнни виççĕмеш кун иртрĕ. Йăвăн 25-мĕшне пуçне 3 073 гектар ăраш выраçа пуçтарнă. Политикăлă-массăлă ĕçе кирлĕ выраçа лартнă колхозсенче социалисламăа ăмăрту анăлăн сарăлса пынă. Йăвăлен 25-мĕшне районĕне 14 колхоз ăраш выраçа пĕтерсе кĕркине тулă вырма пуçланчĕç.

Колхозниксем ĕç нормисене иккĕр хут пытăрах тултарса ĕçлекен колхозниксем ăмăртăн ӳссе пыраç. Акă, Нерăдăвари „Красный Волгарь“ колхозенчи А. Ф. Муравйов колхозник жинĕкăна куллен 10 шар гектар выраçа нормăна 166 процент тултарса пырать. Машинăпа вырнă тырăна келтене сыхса пыракан Пастухова Ольгă кунне 1000 келте сыхса нормăна 250 процент тултарса ĕçлет. Скворцова Ольгă 995 келте сăхса пырать. Кутемăр колхозенчи М. Маçникова 630 келте, М. Семенăва 600 келте тăрăн сыхса пыраççĕ. Алмандейевăри Г. Н. Николайев йăлтăш алăна 65 тĕм вырса нормăна 140 процент таран тултарса ĕçлет. Варманкасри Долгова Ваçа кунне 0,10 га выраç выранне 0,18 га выраç. Йăвăлен 25-мĕшенче комбайнер Григорйев Сталин ячĕпе тăракан колхозра комбайнпа 20 гектара йăхăн ăраш вырнă.

Ăраш вырса пĕтернĕ колхозсем аван çапма тытăнăç. Нерăдăвари „Красный Волгарь“ Енешкерри Крушка тата „Знамя революции“ колхозсенчен государствăна малтанăн лавсемпе çене тырă леçсе панă.

А. Григорйĕв.

Тырă парса татнă

Вĕрмер йăлсоветĕнчи „КИМ“ колхозра (Çĕрпӳ р.) уйăри тырăпулсене хăвăрт тата тăкăланчăкăр пуçтăра кĕрсе-ишĕн колхозниксем хастарлăн ĕçлеççĕ. Иккĕмĕш бригадăра ĕçлекен Соколова Антонина ĕçнормине куллен 260 процент таран тултарса пырать. Колхоз 1938 çулăн государствăна иртнĕ çулхи тырăна парса. татрĕ

И. Плотникăв.

Келтесене капана хывма тытăннă

ПĔТЕРНЕ, йăвăлен 29-мĕше. (Телефон тăрăх) Енерхи кун районра 63 колхозра ăраш вырса пĕтернĕ. Пайăн ытти колхозсенче те вырăа пĕтерĕç сӳртри вырма тытăнăççĕ. Халĕ 47 колхозра вырăй келтесене тӳртăсра капана хывăççĕ. Ăраш вырса пĕтернĕ колхозсенче пуринче те аван çапăççĕ, государствăна тырă паççĕ.

Йегорăв.

125 тонна тырă леçнĕ

Пайăнри куна Шупашкартри „Заготзерно“ складне колхозсем 125 тонна тырă леçне Вăл шутран Тутарккас районенчен 26 тонна леçсе панă.

Уйрăм хуçалăхсем пайăнри куна тырă тăрăмна тытăнман-ха.

Турхансем йăлса пыраççĕ

Турхан районĕ республикăн сурçĕрпе хĕвеланăç ĕнчи районсенчен маларах ăраш вырма тухнă. Шупăлă халĕ районра хĕрсĕх сӳртри вырмалă пек. Анчах ĕçсем пачах тĕлĕш майлă пулса пыраççĕ. Йăвăлен 28-мĕше районра 43 колхозран 25 колхозра çеç кĕркипĕрсене вырса пĕтернĕ. Вырнă тырă пулсене капана хывас ĕçе аван çапăсăç тата государствăна колхозсем тырă парса татна пулсăн, ытти колхозсем аван çапма та тытăнман-ха.

Аван çапăс ĕçе иртнĕ çулти пек хĕллене хăварма йурамаççĕ, ку ĕçе халех пур колхозсенче те организацилесе кĕркунеччен çапса пуçăрас пулать.

ИСПАНИРИ ФРОНТСЕНЧЕ

Хĕвелтухăç фронтĕнче республиканĕçсем 100 километр сарăлса выртакан фронтăн пĕтĕм ăнлашĕпех малалла наступленин туса пыраççĕ. Йăвăлен 27-мĕшенче вĕсем чи кирлĕ чылай пунктсене тытса илнĕ. Тытăкана илнисен хисеплĕ 4 пин çынран иртет, вĕсенчен нумайăшĕ итлăнăнçсем. Вĕрçа хатĕрес-мĕ калама çук нумай туртса илнĕ.

Левант фронтĕнче интервентсем Вивера туртса илме ăмăтленсе атакăсем туна, анчах республиканĕçсем вăл атакăсене пурнĕ те сирсе янă. (ТАСС).

Китайри вăрçă

Цзӳцзйан çине Йапони кăнтăр конвойĕсем çинчен тата самолӳтсем çинчен вăйлăн бомбăсем пăрахăнă хыçăн, Китай çăрисем хуларан тухса кайнă та кăнтăр хĕвеланăç йĕнелле чакнă. Йапонĕçсен тылне йăлна Китай çăрисен чăçĕсем йапонĕсене пысăк тăкăçсем кӳреççĕ.

Шанăм провинцине йапонĕсем Таяюань хулине туртса илнĕ хыçăн, Датун—Пучжоу, чукунçулĕн сурçĕр участкинчи рабочисем рабочисемпе хресченсен оборона отрăчĕсене организацилеççĕ. Отрăдсем предатĕлсене тата Йапони шпионĕсене пуласа палăртаççĕ, халăх хушшинче массăлă политикăлă ĕçсем туса пыраççĕ.

(ТАСС).

Географи картине конфискацилеçĕ

Поҫшăри хулăсенче Бългошчере тата Львовра 1938 çулта Берлинра кăларнă географи картине конфискацилеçĕ. Вăл карта çинче ку ĕçе халех пур колхозсенче те Польши хĕвеланăç ĕнчи сĕрĕсене Германи территорине кĕртсе хунă пулнă.

Чукунçул работникĕсен Пĕтĕм Союзри кунĕ умĕн

Союзри чукунçул работникĕсем чукунçул работникĕсен кунне производствăра çĕнĕ сĕнтĕрӳсем тунине кĕтсе илеççĕ.

Орловри пăравуç депоĕнчи стахановла цех РСФСР Верховнăй Совечĕн депутачĕ Дмитриев йăлтăш йĕртсе пынине йăвăл планне сручченех тултарнă, 13 пăравуç ӳçласа кăларнă. Цех коллективĕ ку уйăх пĕтиччен татах 4 пăравуç ӳçласа кăларма сăмах панă.

Йăвăлен 27-мĕшенче Златоуст депоĕнчи пăравуссене çуса тасатакан цехри работницăсем ирхи 8 сехетре 2 пăравуç кăларас вырăнне 4 пăравуç кăларнă.

Воронăлăн йăчĕне тăракан чукунçул çинчи Кăмĕкодомăлă станци депоĕнчи машинăссем йăвăлăн 13 кун хушшинче йăнăр туртакан 130 пуйăса кирлĕ çĕрте çитернĕ тата юрмăран иртерсе 65, пин тонна груз турттарнă.

Йăвăлăн 25-мĕш хушшинче Турксиб çинче ĕçлекен машинăсем кривоносăвĕçсем йăнăр грузăла 200 пуйăса кирлĕ çĕрте илсе çитернĕ.

Кăнтăр-хĕвеланăç чукунçулĕ çинчи Лубны станцинчи машинăсене Луценко йăлтăш Лубны станцинчен Изготин станцине çитичченех 5 005 тонна тайăкăн (нормăна 1.750 тонна пулмалă) пуйăса чупăрса тухнă, техникăлă хăвартлăхĕ 38,9 километр пулнă. (ТАСС).

Илемлĕ пултарулăх руководительĕсен Пĕтĕм Союзри курсĕсем

Совет Союзăн предприятийĕсенче илемлĕ пултарулăхăн пиллĕр кружокĕсем ĕçлеççĕ. Весен идеалпа художествăна пахалăхне хăпартас шутпа, Профсоюзсен Пĕтĕм Союзри Теп Совечĕн илемлĕ пултарулăх Теп Çурчĕ çавăн пек кружоксен руководительĕсем валли йăтарласа курсем организацилеçĕ.

Çак çулта вăл курсенче 500 çын ытла вĕренсе тухнă та ĕнтĕ. Çак кунсенче колхозсенчи илемлĕ пултарулăх руководительĕсем семинарĕсем пуласа иртнĕ. (ТАСС).

Ответлă редактăр Н. М. СЕМЕНăВ.

Çĕнĕрлери йăваç каскалакан комбинатăн

ХАПРĂК-САВАТ ШКУЛĔ

1938—39 вĕренӳ çулĕнче вĕренекенсене илесси çинчен

ПĔЛТЕРЕТ

Шкулта çак уйрăмсем пур: 1) станочникăмсем тата 2) стоҫарсем — сборщикăмсем. Вĕренмели срук 1 çул.

Шкула 16 çулхисеннен пуçласа 19 çулхисен таран çинчĕ çуллă шкула пĕтернисене илеççĕ.

Заявленисене сентăбĕрĕн 1-мĕшĕчен пышӑрассĕ.

Заявленине пĕрле çак документсем кирлĕ: хăш çулта çураллине кăтартакан свидетельствă, вĕренни çинчен свидетельствă, сывлăх пирки справкă.

Вĕренме нĕчĕ чух вырăс чĕлхипе, математикăпа, обществоведенипе тата географипе испытани тăвăçĕç.

Шкула илнисене валăн общежити пур, выртса тăмалăн йăпалассем пăраççĕ тата вĕренине кура стипенди.

Директор.

2—1

ЧĂВАШШВЕЙСТРОЧСОЙУЗĂН

ÇĔРПӲРИ ПРОФТЕХНИЧĔСКИ ШКУЛĔ

1938—39 вĕренӳ çулĕнче вĕренекенсене илесси çинчен

ПĔЛТЕРЕТ

Шкул арçыни тата хĕрарăм тухтăрĕсене çĕлеме маçтăрсем вĕрентме хатĕрлет. Вĕренмели срук 2 çул.

Тĕрĕсем тĕрлеле çĕлекен уйăрăн ыйтăм тĕрĕсем тĕрлеле тата вырăнлаттисе çĕлеме инструкторсем вĕрентме хатĕрлет. Ку уйăрăма 2 çула 5 уйăх вĕренмелле.

Шкула 15 çулхисенчен пуçласа 18 çулхисен таран çамрăксене, вăйăн пĕчĕлли 7 класс чухăн пулнă пулăшăçĕ.

Заявленисене августăн 25-мĕшĕчен пышӑрассĕ.

Кирлĕ справкăсене шкул канцелярине илме пулать.

Шкула илнисене 44 тенкĕрен 72 тенкĕ таран уйăха стипенди паçç̆ĕ. 28 çын валăн общежити пур.

Адрĕс: гор. Цивильск, ЧАССР, профтехшкола.

Директор школы Боровков

2—1

ЧĂВАШСЕН ЙĂЛХУÇАЛĂХ ИНСТИТУТНЕ

Вĕренме кĕме заявленисене кăçалхи августăн 10-мĕшĕччен пышӑрассĕ

Зоотехникăй тата уйăхри вĕрне вĕрентмели факультетсем

Йăвăрăн килнисене валăн общежити пур.

Экзамена хатĕрленекенсене пулăшма консультацие организацилеме йĕтĕр асăлă шкулсене вĕренме кĕме испытани тытăнсан, анчах вырăн çитнисем пирĕн институцăн, ял-тутăлă (пушă выранă) кăмăлне пулăçăççĕ. Ушкăнлăхсене Шупашкарта çитме çук уяхи тăвăçĕç.

Çыру çырмалли адрес: гор. Чебоксары, Ленинградская 19.

Калăпăр адрĕс: ст. Канаш Каз. ж. д. оттуда автобусом до Чебоксар или пристань Чебоксары на Волге.

Дирекци.

Уполномоченный Чувкнигопункта № 399

ÇИТЕС КУНСЕНЧЕН

Чăваш республикинчи кино-экрансем çинче çĕнĕ, илемлĕ, саслă пысăк фильм

„Мосфильм“ студийĕ 1938 çулта туна

РСФСР Çĕрĕç Халăх Комиссариачĕн

Сĕнтĕрăвăрринчи Çăлăнăçлăпа келмелăн пиллĕкмĕш техникумне

ПРЕПОДАВАТĔСЕМ КИРЛĔ:

1. Высшăй чĕлхипе тата литературăпа.
2. Чăваш чĕлхипе тата литературăпа.
3. Физикăпа.
4. Историпе.
5. Физкультурăпа.

Ку дисциплинăсенче ирăт ĕçлекен преподавательсем ялсен квалификацине тата стажне кура ӳçтерӳ 500 тенкĕрен 600 тенкĕ таран валăн пулăтăрăçĕç.

Дирекци.

Уйăлăнăскăри Чăваш Çĕн Педагогика училищине

чăваш чĕлхипе тата литературăпа преподавателĕ кирлĕ

Хăватăр пур.

Адрĕс: гор. Ульяновск, Набережная реки Свияги, дом № 54-2.

Дирекци.

Чăваш республикăнчи вăрмана сыхласа ӳстерекен управленине

машинистăй, бухгалтĕр-ревизор

кирлĕ

Ĕçе кĕме кăларсен патĕн пуçлăçĕ Йăшевский патне çак адрĕсне пымала: ул Урицкого, дом № 36 (здание лесхозы). Телефон № 7—25.

2—2

Автохуçалăхсене пăлăх тăма

Автомобилсем „Чăваша“ тесе çырнă кĕвĕ номĕр палăкăсем 19-мĕ çулхи августăн 1-мĕшĕнчен пăрахăçа тухаççĕ.

Автохуçалăхсен кĕвĕ номĕрĕсене çĕнĕсемпе уйăлтăрмала Уйăлтăрма машинăсен паспăртĕсене тата кĕвĕ номĕр палăкăсене Госавтоинспекцине тăрмалла.

Чăваш АССР Шăвăт Ĕçлĕх Халăх Комиссариачĕн Рабочисем Хресчесем Депутачĕсен Управленийĕ Госавтоинспекцийĕ.

2—2

Чăвашкинотрестне

йалан ĕçлеме

яслă бухгалтĕр замещитĕлĕ, бухгалтер-ревизор тата счетовод-кассир.

КИРЛĔ

Адрĕс: Чебоксары, здание Кинотеатра, Чувашкинотрест.

3—3

Çĕмĕрлери вăрманĕç техникине вĕрентекен рабфак

производствăран уйăрăлмасăр кăçăн курсесене вĕренме кĕнĕ

заявленисем ăшчăнать

1-мĕш курса çичĕ çуллă шкул программи чухăрен кăна мар пĕлу мăнисене илеççĕ.

I, II тата III-мĕш курссенче вĕренекен студенсене ял-тутăлă стипендийĕ паççĕ.

IV-мĕш курсри студентсене валăн общежитире тăвăçĕç. Стипендийĕ паççĕ.

Адрес: г Шумерля, Чувашской АССР Лесотехнический рабфак.

Дирекци.

3—3

Уйăнăскăри Чăвашсен Педагогика училищине

Чăваш тата вырăс чĕлхисемпе, çăмăлшăхăлла литературăпа

преподавателĕ кирлĕ

Адрес: г Ульяновск, Набережная реки Свияги, дом № 54-2.

Дирекци.

Шупашкарти Тĕп Перекат касси

Пур хозяйствасене те çĕнĕ хăйăм обязательствисене малтанăйăк вăхăт хушат. Облигацисем сыпăнăç пăхăнсенчен хăйăм-перекатсем урăх сĕрĕç кӳçĕ вăйăл чух расчет тума кирлĕ пулăççĕ.

Сентĕрăвăрринчи вăрман ĕçне вĕрентекен

ТЕХНИКУМ

1938—39 вĕренӳ çулĕнче кĕркунне 1-мĕш курса студентсене илесси çинчен пĕлтерет

КАÇАЛ ÇАК УЙРĂМСЕНЕ ИЛЕÇÇĕ:

вăрман культури ĕçне, тата склад ĕçне вĕренме

ВĔРЕННЕЛИ СРУК 4 ÇУЛ

15 çулхисенчен пуçласа 35 çулхисен таран çынсене тата хĕрарăмсене техникума наçç̆ĕ.

Вĕренме кĕрес тесенсем, тулăнăран вăйăн шкул пĕтернă çинчен свидетелĕ илнисем, ял-тутăлă агрономи курсĕсене пĕтернисем, СССР Сĕнтĕрăн-хĕвелăнăç ĕнчи Конституцине тĕрĕс вырăс чĕлхипе тата литературăпа, математикăпа тата физика тарăх (çуллă шкул программинче) испытани тытăнаççĕ.

Тулăнăран вăйăн шкулăпан тĕп предметсенне „отличнă“ вĕренсе тухăнсене техникума испытанисĕрех илеççĕ.

Заявленине пĕрле çак документсем кирлĕ (полнăшăнăскăн):

1) Хăй çитĕ-çурăмăн свидетелĕ, 2) вĕренни çинчен, 3) сывлăх пирки тата шкула кăсăм çинчен, 4) анкетă (вĕрлĕр учреждение çырăлăçĕсенче) 5) автобиографи, 6) вăрçă фото-карточкăн, 7) 40 пуçлăх почтă марки.

Заявленисене августăн 15-мĕшĕччен пышӑрассĕ. Испытанисене августăн 18—20-мĕшĕсенче пуçлаççĕ.

Заявленисене сентăбрăн 1-мĕшĕнче пуçлаççĕ. Испытанине пыма чух вĕрлĕр шкулăрăн вĕренмелле пуçламăшĕ, ушкăрăн испытанине вĕртнине.

Студенсене валăн общежити пур, выртса тăмалăн йăпалассĕ, столовăйă пур, стипендийĕ параççĕ.

Техникумăн хăйĕн: 1) опытлă вĕрлĕмелă вăрман дачи, 2) ял-тутăлă мăшăрĕ, 3) вăрçăлăнăн электростанци, 4) икĕ трактор, 5) лайăх вăйăнсен пур.

Адрĕс: Марийский-Посад, ЧАССР, Набережная улица ни реке Волге, дом 12.

ДИРЕКЦИ.

Гор. Чебоксары, Типография № 1 Чувкнигопункта, Заказ № 1015.

Ц. Б. Ъ. Гърлит

Цётем тенчери пролетарисем, перлешёр!

1938 АВГУСТ 1

ТУНТИКУН 175 (4988) №

Чăваш Коммунĕ

21-мĕш çул тухат

ПСК(б)П Чăваш Обкомĕпе Тĕпĕçтăвкомăн хаçачĕ

Пĕр №-рĕ 10 пус

РЕДАКЦИПЕ КАНТУР АДРЕСĔ: Город Чебоксары, ул. Возоларского, 5. Дом Печати

ТЕЛЕФОНСЕМ: Редакторăн 6—07
Ред. заместителĕн 6—38
Редакци секретарĕн 4—40
Дежурнăйăн 6—23

Чăваш АССР Верховнăй Совечĕн пĕрремĕш Çеççийĕ

Чăваш АССР Правитĕлстви

Чăваш АССР Верховнăй Совечĕн Çеççийĕ июлĕн 31-мĕшĕнче хăйĕн ĕçне пĕтерчĕ. Июлĕн 29-мĕшĕнче Çеççи Чăваш АССР Верховнăй Совечĕн президиумне, Верховнăй Совет президиумĕн председательне, председательĕн заместителĕсене суйларĕ. Верховнăй Совет хăйĕн президиумĕн председательне чăваш халăхĕн шанчăклă хĕрне, Ленин—Сталин партийĕ вĕрентĕрне, халăх ĕçĕшĕн, коммунистсен парти ĕçĕшĕн вăйăхала хурса кĕрешме пултаракан З. А. Андрейĕва йыхăтма суйларĕ. Верховнăй Совет президиумĕ председательĕн заместителĕсем, президиум членĕсем совет халăхĕн шанчăклă сыннисем, социализмăла çĕршывăн патриочĕсем, партири тата партире тăман большевиксем. Депутатсем, халăх представительĕсем, çак аслă учреждение партине совет ĕçĕнче халăх интересĕшĕн кĕрешме пултаракан, государствăн пысăк ĕçĕсене тума пултаракан йыхăтнине суйларĕç.

Июлĕн 31-мĕшĕнче ЧАССР Верховнăй Совечĕ ЧАССР Правитĕлстви составне çирĕплетрĕ, Халăх Комиссарĕсен Советне туса хучĕ. Республикăн Халăх Комиссарĕсен Советчĕн председательне партине государствăна ĕçĕнче пысăк Алексей Алексейевич Волкăв йыхăтаса çирĕплетрĕç.

Халăх Комиссарĕсен составне Республикăн чăн-чăн хуçи—Верховнăй Совет çирĕплетничен малтан, депутатсем Халăх Комиссарĕсен Совечĕн, уйăрăм комиссариатсен ĕçĕсене хыт критикларĕç. Халăх Комиссарĕсен Совечĕ, унăн председательĕ пулнă Л. С. Спасăн республикăн хуçалăхне культурăпа строительствине вĕрте пыма пултарайман, тесе татăклăн каларĕ Çеççи Халăх Комиссарĕсен Совечĕ, унăн руководительĕсем пулнă Спасăн, Матвеĕвăн йыхăтăнсем халăхпа тачă сыхăнман, вĕсем хуçалăхпа культурă строительствине, ĕçсăмлисен пурнăçне лайăхлатас тĕллĕпе, советпа хуçалăх аппаратĕсене тăшманла етемсенчен тасатас, çĕнĕ кадресене ӳстерес, вĕсене йĕртсе пырас ĕçе лартас, халăх тăшманĕсен сăтăрăва ĕçĕсен йыхăнкисене пĕтерес тĕллĕпе парти хушнă пек ĕçлемен. Халăх Комиссарĕсен Совечĕ йăпăх ĕçленине пуль, пирĕн республикă чылай ĕçсем тăрăх каяпа йыхăра пырат.

Депутатсем Финанс Халăх Комиссариачĕн ĕçне хыт критикларĕç. И. Захăрăв йыхăтăнăн хăй сине хуна ĕçе пурăнăçа кĕртсе пыман. Вăл тăшмансем финанс ĕçĕнче тунă сăтăрăла ĕçсен йыхăнкисене пĕтерес, финанс органĕсене тăшмансенчен, бюрократизмпа кайнă етемсенчен тасатма пултарайман. Финанс Халăх Комиссариачĕ намăр ĕçленĕ пирки финанс планне тултарайман, халăх-сайăтсен, шкулсен, пурăнман çуртĕсĕрсен строительствине уçса тенкĕ парас ĕçе вăхăтса янă, работçисене служащисене ĕçуçки ăсăтра пэрас йĕркене пăснă.

Партине правительствă халăха вĕрентес, культурăна ӳстерес ĕçсем сине пысăк тивĕçлĕх хурçăç. Анчăк Чăваш АССР Çутĕç Халăх Комиссариачĕ, унăн руководителĕ пулнă Осипов йыхăтăн халăхпа вĕрентесе ĕçе йĕртсе пыма пултарайманнине Верховнăй Совет депутатсемĕн йĕркеçĕн кăтартнине палăрчĕ. Çутĕç Халăх Комиссариачĕ хăйĕн кадресене те, учреждениесене те, вĕсем мĕнле ĕçленине те пĕлмест. Кунта выраçсене конкретлă йĕртсе пырас, ĕçне пулăшас выранне, циркулăрсем йăрса ларассĕ. Çутĕç Халăх Комиссариачĕ коммунизма просвещенин штабĕ пулса тăрайман. Аттестаци тăвас, учебниксем каларас, учителсен квалификацине ӳстерес ĕçсене, шкул строительствине йăпăхас ĕçсене йăнă. Депутатсем Çутĕç Халăх Комиссариачĕн ĕçне лайăхлатма хушрĕç, Верховнăй Совет унăн руководствине çенетрĕç.

Депутатсем Сывлăха сыхлăн Халăх Комиссариачĕн ĕçĕнчи ситменлĕхсене, Чернов йыхăтăн ĕçне хытă критикларĕç. Совет çĕршывĕнче ĕçсыннисен сывлăхĕшĕн тăрăшасси тăрăхăн ытăпăка пăхса тухма тытăнат.

ССР Союзĕн Верховнăй Совет депутачĕ, ССР Союзĕн Верховнăй Совет Президиумĕн членĕ — А. А. ВОЛКĂВ ЧАССР Халăх Комиссарĕсен Советĕн составне пăхса тухма Верховнăй Совета тăрăтат.

Уйрăмăн сасăласа Верховнăй Совет ЧАССР Правитĕлствине—ЧАССР Халăх Комиссарĕсен Советĕн çакăн пек составне туса хурат.

Июлĕн 31-мĕшĕнче, кăнтăрла 2 сехетре, ЧАСС Республикăн пĕрремĕш созыври Верховнăй Совечĕн Пĕрремĕш Çеççин пилĕкĕмĕш ларăвĕ пулнă.

Ларăва ЧАССР Верховнăй Совет Президиумĕн депутат Н. П. ПАВЛĂВ йĕртсе пырат.

Верховнăй Совет ЧАССР Халăх Комиссарĕсен Советне туса хурасси çинчен тăрăхăн ытăпăка пăхса тухма тытăнат.

ССР Союзĕн Верховнăй Совет депутачĕ, ССР Союзĕн Верховнăй Совет Президиумĕн членĕ — А. А. ВОЛКĂВ ЧАССР Халăх Комиссарĕсен Советĕн составне пăхса тухма Верховнăй Совета тăрăтат.

ЧАССР Халăх Комиссарĕсен Советĕн Председательĕ — ВОЛКĂВ АЛЕКСЕЙ АЛЕКСЕЙЕВИЧ.

ЧАССР Халăх Комиссарĕсен Советĕн Председатель заместителĕ — СОМАВ АЛЕКСАНДР ВАСИЛЬЕВИЧ.

ЧАССР Халăх Комиссарĕсен Советĕн Председатель заместителĕ — АРТЕМЬЕВ ФИЛИПП АРТЕМЬЕВИЧ.

ЧАССР Государствăн План Комиссийĕн Председателĕ — АНДРЕЙЕВ МИХАИЛ АНДРЕЙЕВИЧ.

ЧАССР Шалти ĕçсен Халăх Комиссарĕ—КАНДАКИН ПАВЕЛ ИВАНАВИЧ.

ЧАССР Çĕрçи Халăх Комиссарĕ—КОРОТКОВ СЕРГЕЙ КСЕНАФОНТАВИЧ.

ЧАССР Апат-çимĕç промышленнăй Халăх Комиссарĕ — КРАСИЛЬНИКАВ ЛЕОНИД ИВАНАВИЧ.

ЧАССР Суту-йăх Халăх Комиссарĕ — ИВАНОВ АЛЕКСАНДР ГЕОРГИЕВИЧ.

ЧАССР Финанс Халăх Комиссарĕ — ИЕРОФЕЕВ АЛЕКСАНДР ПАВЛАВИЧ.

ЧАССР Ӳстăвçи Халăх Комиссарĕ — ТЕРЕНТЬЕВ МИХАИЛ ФЕДАРАВИЧ.

ЧАССР Çутĕç Халăх Комиссарĕ — ХАРИТОНАВ ВАРФОЛОМЕЙ ТИХАНАВИЧ.

ЧАССР Выраньти Промышленнăй Халăх Комиссарĕ — НАЗАРАВ КОНСТАНТИН ТИМОФЕЕВИЧ.

ЧАССР Комуналла Халăх Комиссарĕ—ЕРМЬШЕВ АНТОН ПЕВДОКИМАВИЧ.

ЧАССР Социалла Обеспечени Халăх Комиссарĕ—МАЛИНИН АЛЕКСЕЙ АФАНАСЬЕВИЧ.

ЧАССР Çулĕр Управлени Начальникĕ—ВАГАНАВ ФЕДАР МАКСИМАВИЧ.

ССР Союзĕн Заготовкăсен Халăх Комиссариачĕн Уполномочённăйĕ—МИТКОВ ДМИТРИЙ ПАКАЛЬЕВИЧ.

ЧАССР Искусства Управлени Начальникĕ—ИВАНОВ КОНСТАНТИН ИВАНАВИЧ.

ЧАССР Вăрман промышленнăй тата Сывлăха Сыхлăх Халăх Комиссарĕсене сирĕплетес пăхăва ЧАССР Верховнăй Совечĕн Иккĕмĕш Çеççине хăварнă.

Çеççи хупăнас умĕн халăхăн çулпуçĕ Аслă СТАЛИН йыхăтăн патне тата унăн сывăх соратникĕсĕм патне — МОЛАТАВ КАЛИНИН, КАГАНОВИЧ, ВОРОШИЛАВ, МИКОЯН, АНДРЕЕВ, ЖДАНАВ, ПЕЖОВ йыхăтăнсем патне саламăн сыру янă.

Çакăн хыççăн Çеççи хăйĕн ĕçне пĕтерчĕ.

Чăваш АССР Верховнăй Совечĕн пĕрремĕш Çеççин 1938 çулхи июлĕн 31-мĕшĕнче пулнă ларăвĕ çинчен

Информацилĕ пĕлтерӳ

А. А. Волкăв йыхăтăн Чăваш АССР Правитĕлствине—Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен Советне туса хурасси çинчен калланă сăмахран

Йыхăтăнсем, июлĕн 29-мĕшĕнче мана Верховнăй Совет Çеççийĕ Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕн составĕ çинчен сĕнӳ тăратма хушрĕç. Çав вăхăтрах Дубăв, Шишкин, Никифăрăв, Измайлăв, Толстов, Белоруссăн депутатсем уйăрăм Халăх Комиссариачĕсемпе вĕсене йĕртсе пыракан Халăх Комиссарĕсене питĕ тĕрĕс критиклесе сăмах тухса калаçрĕç.

Верховнăй Совет Çеççийĕ хăйĕн июлĕн 29-мĕшĕнче ăшшăнăй пренийĕсем пынă чухне депутатсем критиклесе калаканисене «шута илсе, Правительствă составĕ çинчен хăйĕн сĕнĕвĕсене тăратма хушас» тесе ăшшăнчĕ.

Епĕ вĕсене шута илтĕм тата çав ăсăрхаттарусем тăрăх вăл сĕнӳсене тăрататтăн.

Депутат йыхăтăнсем, Верховнăй Совета Чăваш АССР Правитĕлствăн составĕ çинчен пĕлтерничен, мана Верховнăй Совет депутачĕсем тухса калаканисем çинчен чăрăнса тăма ирĕк парăр. Депутат Дубăв йыхăтăн тухса калаканине епĕ питĕ кирлĕ ĕç çинчен калани тесе шутлатăн. Дубăв йыхăтăн республикăн халăх хуçалăхне, культурине мала ĕçлекее пырассинĕн, ĕçсынисен пурнăçне малалла те лайăхлатассишĕн, республика чылай ĕçсем тăрăх каяпа йыхăтăнсем пĕтерес, ăна РСФСР-ăн тата ССР Союзĕнче мала кăларассишĕн пĕтĕм вăй-халăпа хурса ĕçлемелĕ.

Большевиксен парти, пирĕн çулпуç Сталин йыхăтăн йĕртсе пынине чăваш халăхĕ пысăк уйăрăмпа малалла пырат. Республикăра чечеклентĕр, тата пысăк уйăрăмпа илăла кайтăр, чăваш халăхĕн пурнăçне пуйăлтăнсе, культурăпаса пыттăр тесен, республикăра правительствăн, кашни комиссариатăн, совета хуçалăх организацин, вĕсен руководительĕсен большевиксен партийĕ тăта Сталин йыхăтăн вĕрентнĕ пек ĕçлемелĕ.

Дубăвпа Никифăрăв депутатсем икĕ халăх комиссариачĕн—Сывлăха сыхлăн Халăх Комиссарĕнчĕпе Çутĕç Хĕлăх Комиссариачĕн ĕçĕ çинчен чăрăнса тăчĕç. Çак халăх комиссариачĕсем калама çук пысăк выраньи йышăнса тăраççĕ, анчах вĕсенче сăтăрăлăхăн йыхăнкисене пĕтересе çитĕлĕпе тата тăрăшаççĕ

Чăваш АССР Республикĕн пĕрремĕш созыври Верховнăй Совечĕн Пĕрремĕш Сĕссийĕ

А. А. Волкăв йулташ Чăваш АССР Правительствине—Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсĕн Советне туса хурасси çинчен калаçă сăмахран

(Й У Л А Ш К И)

Йулташсем - депутатсем, иттри мофейĕвич Назарăва.

халăх комиссариачĕсен ĕçĕсене те- 12. Коммуналлă хуçалăх Халăх Ко-
çитмелĕхсем сахал мар, вĕсем çи- миссарне—Антон Иевдокимăвич Иерышĕва.
нчен куçта калмарăç пулсан та, Халăх Комиссарĕсен Советĕнче тата халăх комиссариачĕсенче ĕçлекенсен хăйсене валăйи тивĕçле вăй-тăвас пулат. Халех пур ĕçсене те чăннипех кирлĕ пек туса пыма тытăнмала,—хăмăрăн ĕçсене пур участăксенче те лайăхлатса йăмала пултăр.

Йулташсем-депутатсем, пире халăх вăйăн ирĕкене, пире Ленин—Сталин пăртинче çав тери ответлă ĕçсене туса пыма хушнă. Пирĕн вĕсен шанăçне пурнăçа кĕртес пулать.

Йулташсем-депутатсем, халĕ ĕнтĕ манă Çĕççире есĕр пăхса тухмашкăн Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен составне калаçма пама ирек парăр. Июньăн 29-мĕшĕнче Çĕççи мана Чăваш АССР правительствă составне палăртса хума хушрĕ.

* * *

Çăвăнпа епĕ Халăх Комиссарĕсен Советĕн председателĕ çинчен чăнăха тавăстăн.

Халăх Комиссарĕсен Советĕн председателĕн заместительĕсем пулма çирĕплетме ыйтатăп:

1. Александр Васильйевич Сомăва,

2. Филипп Артемйевич Артемйĕва.

3. Михаил Андрейĕвич Андрейĕв йулташа Государствăн План Комиççи председателĕне çирĕплетме ыйтатăп.

4. Шалти ĕçсен Халăх Комиссарне Павел Иванăвич Коçыкин йулташа çирĕплетме ыйтатăп.

5. Çерес Халăх Комиссарне—Сергей Ксенофонтăвич Коротькова.

6. Апат-çимĕç промышленнăç Халăх Комиссарне—Леонид Иванăвич Красильникăва.

7. Суту-илу Халăх Комиссарне—Александр Георгийевич Иванова.

8. Финанс Халăх Комиссарне—Александр Павлăвич Ерофеевă.

9. Йустици Халăх Комиссарне—Михаил Федăрăвич Терентйĕва.

10. Çутĕç Халăх Комиссарне—Варфоломей Тихăнăвич Харитонăва.

11. Выраттри промышленнăç Халăх Комиссарне—Константин Тимофейĕвич Назарăва.

12. Коммуналлă хуçалăх Халăх Комиссарне—Антон Иевдокимăвич Иерышĕва.

13. Социалла обеспечени Халăх Комиссарне—Алексей Афанасйевич Мадинина.

14. Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен Советĕ çумĕнчи Çулăйăр Управлени Начальникĕ пулма Федăр Максимăвич Ваганăва çирĕплетме ыйтатăп.

15. Хатĕрлев Халăх Комиссариачĕн уполномоченнăйне—Дмитрий Йакавлевич Митюкова.

16. Халăх Комиссарĕсен Советĕ çумĕнчи Искусствăсен Управлени Начальникне — Константин Иванăвич Иванова.

ЧАССР Вăрман промышленнăç Халăх Комиссарĕн тата Сывлăха сыхлăв Халăх Комиссарĕн кандидатурисене хăй çĕнместĕн, вĕсене иккĕмĕш Çĕççирĕ çирĕплетмеле пулать.

* * *

Йулташсем-депутатсем, епĕ Верховнăй Советра пăхса тухса çирĕплетме тăратакан Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен составĕ çакăн пек. Есĕр хăварăп пит лайăх пĕлсе тăратăр, есĕр çирĕплетекен Халăх Комиссарĕсен Советĕн пит пысăк вĕсене пурнăçа кĕртмеле пулать.

Пĕтĕм аппарата вĕçлинисĕмпĕн тивĕçлине ĕçлетермеле тăвас пулать. Авторитет вăл ахалех пулса тамасть, авторитета йăна телеграмма çырнипе, телефон тăрăх каланпине йе доклад тунипе туйăнма çук, авторитет вăл тăрăшса ĕçленипе, ăперативăл, тӳрре ĕçленипе пулать.

Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен Советĕн-ун çине Верховнăй Совет тата халăх ҫумĕ шанчăка пурнăçа кĕртме пĕтĕм вăйа хурса ĕçлемелле.

Епĕ ПСК(б)П Ленина-Сталина Тĕп Комитечĕн, сойуз тата федераци правительствисен пур кăтартăвĕсене те большевика пурнăçласа пырăпăр, тесе калатăп.

Сывă пултăр Чăваш АССР Республикинчи Аслă та телейлĕ халăх!

Сывă пултăр Аслă Совет Сойузĕнчи халăхсем!

Сывă пултăр пирĕн аслă партин Ленинла-Сталинла Тĕп - Комитечĕ!

Сывă пултăр пирĕн йуратăй, таван, халăхсен çулпуçĕ аслă Сталин!

★

П. А. Белоруссăв депутат сăмахĕнчен

Йулташсем, Верховнăй Совет депутачĕсем! Малтан тухса уйрăм наркоматсен ĕçне критиклеме йулташсемпе пĕрле хутшăнса, епĕ те Выраттри промышленнăç Халăх Комиссарăнче çинчен кăштах калаçлăп.

Куллен кирлĕ таварсен хисепне ӳстерес тĕлĕшне тата выраттри ресурссемне тĕрĕс усă курас тĕлĕшне выраттри промышленнăç пысăк выраи йышăнса тăрат. Сталин йулташ партин 17-мĕш съеççинче ку тĕлĕшне çакăн пек задачă кăларса тăратрĕ: „Выраттри совет промышленнăçне сарса йăмала, йăна куллен кирлĕ таварсем туса кăларас тĕлĕшне пуçарулă ĕçсем туса пыма май памала, йăна май пур таран чĕр таварпа, укçа-тенкĕпе пулăшмала".

Анчах та пирĕн алăра пур материалсем тăрăх çакăн пек калама пулăт: пирĕн Выраттри промышленнăç Халăх Комиссариачĕне пысăк задачăсем пурнăçа кĕртнĕççе. Выраттри промышленнăçĕ Халăх Комиссариачĕ 1937 çулта тата 1938 çулăн малтанхи çурçулĕне питех кăн пек йулса пынăр. Ку выраттри те ситĕлĕкĕнĕр ĕçлерĕ. 1937 çулта промышленнăç Халăх Комиссариачĕн пĕр предприятийĕсене начар ĕçлеççи пынинчен килет. Выраттри вăрнарти фосфорлă сăвăçĕ çеç промышленнăç Халăх Комиссариачĕн производствă программине те тата уйăн пуçăйăх Самарти йул тултарчĕ. Ытти предприятисем тата тăшшисем сăтăрăн ĕçĕн йулташ планне пурнăçламан. Уйрăмăнах лашкийĕсене пĕтĕрессишĕн кĕрĕ-программăна пурнăçлас ĕç кирлĕ шăс-шăс ситĕлĕкĕ йĕркене пымаст. Сăвăçĕсем вĕнене начар тăрат. Ĕçе организацилес мăтусемпе тата Шупашкарти кирпĕч сăвăçĕ 1937 çулăн плана 64,5 процент, 1938 çулăн малтанхи çурçул планне 63,8 процент ҫеç тултарнă. Иванăвари кирпĕч сăвăçĕ 1937 çулăн плана 83,6 процент, 1938 çулăн малтанхи çурçул планне 92,9 процент ҫеç тултарнă. Çапла ĕнтĕ производствăлă программăна пурнăçлас тĕлĕшне 1938 çулăн малтанхи çурçулĕнче те пысăк ушăнусемех пулман. Çакăн пекех Выраттри промышленнăç Халăх Комиссариачĕ тĕрĕслесе тăракан райĕсенчен çуçĕлĕсем çăмăлах тата чĕрешлĕ тăвакан предприятисенче те плана начар пурнăçлассĕр. Ку предприятисем 1938 çулăн малтанхи çурçулăнче 61,7 процент ҫеç пурнăçланă.

Выраттри промышленнăç Халăх Комиссариачĕн тĕп производствиндирĕнчĕ тăвас ĕç пысăк прорывра. Тăвăш çĕршывĕ кăсăл, 1938 çулта, нумай пысăк сăвăçлесе лартат. Строительстăлă материале, уйрăмăнах кирпĕч пирĕн республикăна нихăçанхинчен те ытларах кирлĕ.

Кирпĕч сăвăçĕсем начар ĕçленĕç пирки халăн вăхăтра чылай строительстăлă обйектăсем йăнăр условисенче. Кирпĕч ситĕлĕссĕр пулни Чăваш АССР ĕн строительстăлă программине тултарассине чарса тăрат. Канăталлă ĕçсен 1937 çулхи планне выраттри промышленнăç Халăх Комиссариачĕ 45 процент ҫеç тултарнă. Уйрăмăн илсен, плана Улатăрти гармонь хăпăрĕ 25 процент, Вăрваттри спорт-инвентарь хăпăрĕ 13,7 процент ҫеç тултарнă. Кунна пĕрлех тата строительстăлă хаçăр 21 процент ӳстерни те пулнă. Выраттри промышленнăç Халăх Комиссариачĕн предприятисен производствăри ĕç тухăçăнăн пуçăлăх Самарти йулташ ячĕпе ăнăçлă пулса пырат.

Мĕнпе килет-ха Чăваш республикăн хăшĕр халăх комиссариачĕсен ĕçĕнче ситменлĕхсем нумай. Самахран, Сутĕç Халăх Комиссариачĕне Сывлăха сыхлăв Халăх Комиссариачĕсен ĕçĕсене нăсă пăхăнăр. Сутĕç халăх комиссариачĕ çамрăк ăрăн çĕршывăн çăмăлтăк çынсене ӳстерес пирки кашни граждананна вĕренӳ пулăшăвне тивĕçлех памалла. Сутĕç Халăх Комиссариачĕн совет гражданĕсен Сталин Конституци çине çырса хунă вĕренӳ правине пурнăçа кĕртес тĕлĕшне пурнăçлă ĕçсем тăвăнă. Çакăн пек ĕçсем тăвăнăçлă пулнă пирки Чăваш АССР ĕн строительстăлă программине тултарассине чарса тăрат. Канăталлă ĕçсен 1937 çулхи планне выраттри промышленнăç Халăх Комиссариачĕ 45 процент ҫеç тултарнă. Уйрăмăн илсен, плана Улатăрти гармонь хăпăрĕ 25 процент, Вăрваттри спорт-инвентарь хăпăрĕ 13,7 процент ҫеç тултарнă. Кунна пĕрлех тата строительстăлă хаçăр 21 процент ӳстерни те пулнă. Выраттри промышленнăç Халăх Комиссариачĕн предприятисен производствăри ĕç тухăçăнăн пуçăлăх Самарти йулташ ячĕпе ăнăçлă пулса пырат.

Мĕнпе килет-ха Чăваш республикăн хăшĕр халăх комиссариачĕсен ĕçĕнче ситменлĕхсем нумай. Самахран, Сутĕç Халăх Комиссариачĕне Сывлăха сыхлăв Халăх Комиссариачĕсен ĕçĕсене нăсă пăхăнăр. Сутĕç халăх комиссариачĕ çамрăк ăрăн çĕршывăн çăмăлтăк çынсене ӳстерес пирки кашни граждананна вĕренӳ пулăшăвне тивĕçлех памалла. Сутĕç Халăх Комиссариачĕн совет гражданĕсен Сталин Конституци çине çырса хунă вĕренӳ правине пурнăçа кĕртес тĕлĕшне пурнăçлă ĕçсем тăвăнă. Çакăн пек ĕçсем тăвăнăçлă пулнă пирки Чăваш АССР ĕн строительстăлă программине тултарассине чарса тăрат. Каçăлăн мăтăнăн сурçулăнăн тĕрлĕ ятлăх ăратăвăсем ĕçлеççи пынă. Шупашкарти кирпĕч сăвăçĕ 1937 çулăн плана 64,5 процент, 1938 çулăн малтанхи çурçул планне 63,8 процент ҫеç тултарнă. Иванăвари кирпĕч сăвăçĕ 1937 çулăн плана 83,6 процент, 1938 çулăн малтанхи çурçул планне 92,9 процент ҫеç тултарнă. Çапла ĕнтĕ производствăлă программăна пурнăçлас тĕлĕшне 1938 çулăн малтанхи çурçулĕнче те пысăк ушăнусемех пулман. Çакăн пекех Выраттри промышленнăç Халăх Комиссариачĕ тĕрĕслесе тăракан райĕсенчен çуçĕлĕсем çăмăлах тата чĕрешлĕ тăвакан предприятисенче те плана начар пурнăçлассĕр. Ку предприятисем 1938 çулăн малтанхи çурçулĕнче 61,7 процент ҫеç пурнăçланă.

Выраттри промышленнăç Халăх Комиссариачĕ çĕнĕ ĕçлеме пуçланă çĕршывăн çăмăлтăк çынсене ӳстерес пирки кашни граждананна вĕренӳ пулăшăвне тивĕçлех памалла

„Нимĕнле „ăнсăртлăх“ та тата пирĕн тулти тăшмансен нимĕнле фокусĕсем те пире кĕтмен çĕртен пырса ан тивчĕр тесе, хамăран пĕтĕм халăха вăрçăпа тапăнас хăрушлăх ӳмĕнче мобилизацилĕ хатĕр тытса тăмала“ *(И. Сталин)*.

Вăрçă фрончĕ тата мир фрончĕ

Империалисăмлă тĕнче вăрçи пуçланăранна 24 çул иртрĕ, вăл вăрçă 4 çул хушши—1914 çултан пуçлясса 1918 çула çитиччен тăсăлăччĕ. Вăл вăрçа буржуазли тата унăн „ăулашки вăрçа“ тума васкакан социал-демократла тарăнсем пуçларĕç. Пуринĕç сăн тĕлĕнмелле çулăна çĕмĕрсе тăкрĕ. Вăрçă хыççăн çулсенче те вăрçăсем чăрăнмарĕç, имериалиссем çĕмĕрен çĕне вăрçăлă авантăрăпа тума хатĕрленнесси те чăрăнмарĕ.

Империалисăмлă тĕнче вăрçи пуçланни 24 çул тултарнине тĕнче питĕ çивĕч лару-тăрура, фашисла агрессăрсемпе вĕсене пулăшакансем çĕнĕрен тĕнче вăрçи тума кăсăкса кайсах хатĕрленнĕ лару-тăрура кĕтсе илет. Иевропăн хĕвелăнăç вăрринче—Испанире тата Азире—Китай çĕрĕн авăлăсем çинче вăрçа пушăрĕн çуламмасăр ăшкăшăççĕ.

Тĕнче вăрçи хыççăн пĕр вăхăтлăха тунă „вĕркене“ пăсса тĕпрех çĕмĕрсе тăкнă. „Мирле“ логăвăрçенчен çурăлаяса тăкнă татăкĕсем çеç-тăрса ăуăчĕç. Халăхсене вăрçа вăхăтĕнче ăун тăкнăшăн туса панă Лигă нацине хирĕç агрессăрсем, вĕсене пулăшакансем тата вĕсен хутне кĕрекенсем пĕр хăрăс шăтăк чăвăççĕ. Пурне те хăй вырăнĕнчен тĕкçе ванă. Хĕçпăшăлланас ĕç калама çук хăвăрт пырат, етемлĕх историйĕ халиччен ун пек пример курман. Агрессăрлă блоксем, вăрçă çийăçăсем тăçăççĕ. Вăрçă хирĕçĕпе пуçласа çаврăкăн-шпионажна диверçи хăпартланса, асăрхса кайнă.

Агрессăри ăуăлмĕ çулĕрен çулĕрех хăпарат. „Мирле“ самаианăн тăрăççĕ текен çĕршывсем, буржуазли-демократлĕ „ĕслă“ державăсем агрессăри пăтранчăк хумĕсене хăйсен çырăнăвсем хĕрринчен пăрса ăама ĕмĕтленсе, агрессăрсемпе тăрăнсах торги тăваççĕ. Вĕсем пĕчĕк тата вăйăсăр государствăсене вăрçă пуçлакансен тăраниллă çăварне хыттарма, агрессăра Совет Çойуза çине вĕслетсе ăама хатĕр тăраççĕ. Нумайĕшĕ пĕчĕк государствăсем çак хĕсĕкрĕн тухас тесе, вилĕм умĕнчи хăрушлăхпа сапкаланаççĕ: вĕсем ĕе агрессăра пулăшма килĕшеççĕ, ĕе, хăрушлăх сывхарса килнинне курса пуçне хăйăр ăшне чикекен страус йĕвĕрле, чĕтрене йерсе хăйсен хапхи çумне „нейтралитет“ тесе çырнă хăма çапса хурăççĕ.

Çакнашкал хăрушлăха, хăйсен ăшчикĕне мар, буржуазли-демократлĕ государствăсем вĕсем çине килĕнсе пăхнă пирки вăйлă пулакан агрессăрсем сараççĕ. Çак хăрушлăха агрессăрсен уçăн тата вăрттăн пулăшакăнесем хăйсем фашисла вăрçă-хурăхсен умĕнче тытса пыракан хăраçăла тата предательле политикине тӳрре кăларас тесе сараççĕ. Анчах хăраса ĕçкесси хуме Совет Çойузĕн никам çĕмĕрейĕн чикки патĕнче çĕмĕрсене сапалаяса кайат. Хăраса ĕçкесси Китайăна Испани çăрĕсене—хăйсен ирĕклĕхĕшĕн тата никама пăхăнса тăмасăр пурăнассишĕн кĕрешекен геройăла çăрĕсен ăшне те кĕрейĕмест.

Миршĕн чăн-чăн кĕрешекенсемшĕн агрессăр хăрушă мар, вăл миршĕн пыракан кĕрешĕвĕн предатĕлĕсемшĕн çеç хăрушă.

* * *

Августăн 1-мĕшĕ—вăрçа хирĕçле кун. Империалисăмла вăрçа хирĕç кĕрешесси фашисăма хирĕç кĕрешесситен уйăрăлса тăма пултăрайман, мĕншĕн тесен фашисăм вăл—вăрçă. Çăвăпна та августăн 1-мĕшĕ—фашисăма хирĕçле вăйсене пăхса тухмали кун. Фашисăма хирĕçле вăйсен çăлкуçĕ инхăçан та пĕтмест, мĕншĕн тесен вăл çăлкуçĕ—пĕтĕм тĕнчери халăх.

Фашисăма хирĕçле фронтăн кĕрешӳ вăйесене тĕрĕслесси çулран çулах пулса пырат. Вăл фронт ӳссе тата çирĕплене пырат. Анчах çав вăхăтрах тăшман вăйне кирлĕ пĕк хаклани кирлĕ, мĕншĕн тесен агрессăри мĕн чухлĕ ытларах сарăлса каять, миршĕн кĕресси, фашисăма хирĕç кĕресес фронт, хирĕç тăрасси мĕн чухлĕ çирепрех, кĕрешекен йĕнсен классĕсен хушшинчи ăраăлу та çавăн чухлĕ ӳсăнрах пăларăç. Пĕр йĕнчĕн—фашисăм тата реакции хура вăйăсен, тепĕр йĕнчен—халăх массисем пĕрлĕх, халăх, демократи фрончĕн йăлавĕ айне тăрса пĕрлеппи тата пĕтĕçни.

Ăулашки çулсем агрессăрлĕ блоксем тăвасси вăйланнинне палăл пулчĕç. „Рим—Берлин тĕнĕлĕ“ Токийна тăсăлса çитрĕ. Рим—Берлин блокĕн малтанхи результачĕ—Испанири интервенци, Испани халăхне хирĕç пуçланă преступниклĕ ăуналă вăрçă пулчĕ. Вăрăхурăхсен конверчĕн Токиори филиалĕ хăйĕн тупăшĕ тума Китайа суйласа илчĕ. Италри фашисăмлĕ Абиссинире çарватма тапăнчĕ, Германи фашисăмĕ Австрăпе тытса илчĕ.

Анчах ку вăл „чечекесем“ çеçăн-сах. Агрессăрсем туса хунă программăпа тата „çырлисене“ те сĕнет, вĕсем умĕнче халăхăн вăрçă аванăрăссем шурçах каймаççĕ.

„Пысăк тытса илӳсен“ программине пурнăçлама ентĕ фашисем геройăла çăрĕсен ăшне те кĕрейĕмест.

Миршĕн чăн-чăн кĕрешекенсемшĕн агрессăр хăрушă мар, вăл миршĕн пыракан кĕрешĕвĕн предатĕлĕсемшĕн çеç хăрушă.

* * *

Августăн 1-мĕшĕ—вăрçа хирĕçле кун. Империалисăмла вăрçа хирĕç кĕрешесси фашисăма хирĕç кĕрешесситен уйăрăлса тăма пултăрайман, мĕншĕн тесен фашисăм вăл—вăрçă. Çăвăпна та августăн 1-мĕшĕ—фашисăма хирĕçле вăйсене пăхса тухмали кун. Фашисăма хирĕçле вăйсен çăлкуçĕ инхăçан та пĕтмест, мĕншĕн тесен вăл çăлкуçĕ—пĕтĕм тĕнчери халăх.

Фашисăма хирĕçле фронтăн кĕрешӳ вăйесене тĕрĕслесси çулран çулах пулса пырат. Вăл фронт ӳссе тата çирĕплене пырат. Анчах çав вăхăтрах тăшман вăйне кирлĕ пĕк хаклани кирлĕ, мĕншĕн тесен агрессăри мĕн чухлĕ ытларах сарăлса каять, миршĕн кĕресес, фашисăма хирĕç кĕресес фронт, хирĕç тăрасси мĕн чухлĕ çирепрех, кĕрешекен йĕнсен классĕсен хушшинчи ăраăлу та çавăн чухлĕ ӳсăнрах пăларăç. Пĕр йĕнчĕн—фашисăм тата реакции хура вăйăсен, тепĕр йĕнчен—халăх массисем пĕрлĕх, халăх, демократи фрончĕн йăлавĕ айне тăрса пĕрлеппи тата пĕтĕçни.

Ăулашки çулсем агрессăрлĕ блоксем тăвасси вăйланнинне палăл пулчĕç. „Рим—Берлин тĕнĕлĕ“ Токийна тăсăлса çитрĕ. Рим—Берлин блокĕн малтанхи результачĕ—Испанири интервенци, Испани халăхне хирĕç пуçланă преступниклĕ ăуналă вăрçă пулчĕ. Вăрăхурăхсен конверчĕн Токиори филиалĕ хăйĕн тупăшĕ тума Китайа суйласа илчĕ. Италри фашисăмлĕ Абиссинире çарватма тапăнчĕ, Германи фашисăмĕ Австрăпе тытса илчĕ.

Анчах ку вăл „чечекесем“ çеçăн-сах. Агрессăрсем туса хунă программăпа тата „çырлисене“ те сĕнет, вĕсем умĕнче халăхăн вăрçă аванăрăссем шурçах каймаççĕ.

Чехословакăна пример çитекелекĕ кăтартса парат. Чехословакăн халăхĕ

Хăмăл сухи планне тултарар

Йăлхуçалăхĕнче агротехникăла çĕнелле ĕçсемпе усă курас тĕллĕпе пирĕн республика пысăк ситĕнӳсем тӳрĕ. Минерăлăй сăнăхсемпе усă курассине, йăвăрлăхăн тавăрсине тата ытти тĕрлĕ çавăн пек агротехникăпа ĕçсем çинчен Октябĕр революцийĕнчен хресченсем пĕлмен те пулсан, хăть вăл ĕçсем ялăн сарăлнă. Анчах та, агротехникăпа ĕçсене тетĕмлĕ мĕнле пăхсан, тырпул тухăçне ӳстерме мăн пăракан, ку тăрăнчен усă курман ĕçсем татах та нумай.

Çавăн пек ĕçсенчен пĕри вăл кĕр сухи тăвас ĕçе тĕрĕс туса иртересси. Пирĕн колхозсен ӳйхирĕнче кĕр сухи те, хура çĕртме сухи те тăвăççĕ. Анчах та вăл ĕçсене пĕтĕм системпе туса иртерни çук-ха. Çав вăхăтрах вăл ĕç сухаланакан тăпра сийне тăрăнлатнă чух, тата сумкурăк вăрринсене пĕтерессинче пит кирлĕ ĕç пулса тăрат.

Кĕр сухи ĕçе вăл икĕ сыпăкпа пулса иртмелех: пĕр сыпăкĕ—хăмăл сухи, тепри—кĕркунне тăрăн сухалани. Вăл ĕçсене пĕр-пĕринчен уйрăм ĕç урăхла каласан пĕрне туса, анчах тепринне тумасан, вăра вăл ĕçрен пулма пултарнă тараншăн усă пулаймасăр.

Кĕркри тăрăссене пухса кĕртнĕ хыççăн кĕр сухи тунă вырăнта тырпул тухăçĕ çуркунне тин сухалăнă вырăнтинчен 20—25 процент ытларах пулать. Кĕр сухине кирлĕ пек тусан—иртерех тата тăрăнрах сухаласан тырпул тухăçĕ татах нумайрах пулать. Кĕр сухине пĕр пĕчченех тунин пĕр çитменлĕх пур—вăл уйăрне сумкурăклатать. Мĕнле-ха ку капла? Кĕр сухи тунă вырăнта калчăсем çинче сумкурăксем сахалрах пулни пуринпе те палла, çав вăхăтрах епĕр кĕр сухи уйăрне сумкурăклатать тетпĕр. Вăл çапла пулать. Чылай сумкурăксем (уйрăмăнах утмăл турат) кĕркри тырăсене пухса кĕртичех пулса çитсе вĕсен вăрринсем уйăра тăкăнса йулăççĕ. Кĕр сухи тунă чух сумкурăк вăрринсем тăпра айне пулса йулăççĕ, тăрăна кайнă пирки вĕсем шăтаймасăр темиçе çул хушши тăпра айĕнче выртăççĕ. Пурăна киле çав уйăра тепĕр хут тăрăн сухалană чух сумкурăк вăрринсем сийелĕ тухса выртăççĕ, вара вĕсем шăтса тухăççĕ. Çапла ĕнтĕ, кĕр сухине пĕр-пĕччен туса иртерĕ чух сумкурăксене алăна сумламасăр нихăçан та пĕтермĕç сук.

Тимирйăзĕн йăвăнче тăракан йăлхуçалăх академийĕн уйăхри станцийĕ тĕнчене пăхнă тăрăх 1 гектар лаптăк çинче 640 мĕлйун тан пуçласа 716,4 мĕлйун таран сумкурăк вăрри тупнă. Вĕсенчен чылайăшĕ—55 процент таран 0—8 сантиметр тăрăнăнчĕнче выртнă. Гектăр çине кĕркри тулă 5 мĕлйун пĕрчĕ таран йăкăнать пулсан, вăл вара кашни калча пуçне 120—150 сумкурăк калчи пулассине кăтартать. Çакăнтан ĕнтĕ хăшпĕр чух сумкурăксем мĕншĕн пит нумай ӳссе тухнине ӳçĕнăх ăнланса илме пулать.

Сумкурăксем нумай пулнине тырпул тухăçĕ 50 процент таран чакнине час-часах курма пулать. 10—15 процент таран чăкăн йăлăнах пулать, анчах та çакăн çинче сĕвĕ çавăрăнса пăхмастăр. Çакăнтан ĕнтĕ, сумкурăксемпе кĕрешесси пит пысăк ситĕнӳсем тӳрĕ. Минерăлăй сăнăхсемпе усă курассине, йăвăрлăхăн тавăрсине тата ытти тĕрлĕ çавăн пек агротехникăпа ĕçсем çинчен Октябĕр революцийĕнчен хресченсем пĕлмен те пулсан, хăть вăл ĕçсем ялăн сарăлнă. Анчах та, агротехникăпа ĕçсене тетĕмлĕ мĕнле пăхсан, тырпул тухăçне ӳстерме мăн пăракан, ку тăрăнчен усă курман ĕçсем татах та нумай.

Кĕркри тăрăссене пухса кĕртнĕ хыççăн кĕр сухи тунă вырăнта тырпул тухăçĕ çуркунне тин сухалăнă вырăнтинчен 20—25 процент ытларах пулать. Кĕр сухине кирлĕ пек тусан—иртерех тата тăрăнрах сухаласан тырпул тухăçĕ татах нумайрах пулать. Кĕр сухине пĕр пĕччен